

Araştırma Makalesi / Research Article

DOI: <http://dx.doi.org/10.61535/bseusbfd.1528285>

Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık ve İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi*

Sevinç Akkoyun^{1*}, Fatma Taş Arslan²¹ Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye / sevincakkoyun87@gmail.com.² Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye / fatmatas61@hotmail.com.

Öz: Çalışmada, 6-10 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık ve internet bağımlılığı ve ilişkili faktörlerin belirlenmesini amaçlanmıştır. Araştırma kesitsel ve ilişki arayıcı türdedir. Çalışmanın örneklemini Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan 6-10 yaş arası çocuğa sahip 384 ebeveyn oluşturmaktadır. Veriler Mayıs-Ağustos 2024 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama araçları olarak tanıtıcı bilgi formu, Dijital Ebeveyn Farkındalığı Ölçeği (DEFÖ) ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) kullanılmış ve çevrimiçi anket yöntemi uygulanmıştır. Veri toplama araçları Google forms kullanılarak hazırlanmış ve link çeşitli sosyal medya platformlarında paylaşılmıştır. Ebeveynlerin DEFÖ alt boyutları puan ortalamaları, risklerden koruma 12,81±2,572, verimli kullanım 15,06±3,159, olumsuz model olma 7,10±2,676, dijital ihmal 8,59±4,231'dir. İBÖ toplam puanı 25,86±12,899, kontrol kaybı 9,77±4,920, daha fazla online kalma isteği 5,82±3,576, sosyal ilişkilerde olumsuzluk 10,26±4,603'dir. İBÖ ve alt boyutları ile risklerden korunma ve verimli kullanım alt boyutları arasında negatif yönde, olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyutları arasında pozitif yönde ilişki belirlenmiştir (p<0,001). Bu çalışma, pediatri hemşirelerinin ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalıklarını artırmada ve internet bağımlılıklarını en aza indirmelerinde önemli bir role sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Dijital Farkındalık, İnternet Bağımlılığı.**JEL Sınıflandırması:** I10, I12, I19**Başvuru Tarihi:** 21.11.2024**Kabul Tarihi:** 04.02.2025**Bu Makaleye Atıf İçin:** Akkoyun, S., & Arslan-Taş, F. (2025). Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık ve İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 120-131.

Examining Parents' Digital Parenting Awareness and Internet Addiction Levels

Sevinç Akkoyun¹, Fatma Taş Arslan²¹ Asst. Prof., Selçuk University, Konya, Türkiye / sevincakkoyun87@gmail.com.² Prof., Selçuk University, Konya, Türkiye / fatmatas61@hotmail.com.

Abstract: The study aims to determine the digital parenting awareness and Internet addiction levels of parents of children between the ages of 6-10 and the relationship between them. The research is cross-sectional and correlational. The study sample consists of 384 parents of children between the ages of 6-10 living in different regions of Turkey. Data were collected between May and August 2024. An introductory information form, Digital Parental Awareness Scale (DPAS) and Internet Addiction Scale (IAS) were used as data collection tools. An online survey method was used in the study. The data collection tools were prepared using Google Forms. The link was shared on various social media platforms. The mean scores of the parents on the DPAS sub-dimensions were: protection from risks 12.81±2.572, efficient usage 15.06±3.159, negative role model 7.10±2.676, and digital negligence 8.59±4.231. The total score of IAS is 25.86±12.899, loss of control is 9.77±4.920, desire to stay online more is 5.82±3.576, negativity in social relations is 10.26±4.603. A negative relationship was determined between IAS and its sub-dimensions and protection from risks and productive use sub-dimensions, and a positive relationship was determined between negative role modeling and digital neglect sub-dimensions (p<0.001). This study reveals that pediatric nurses have an important role in increasing parents' digital parenting awareness and minimizing their internet addiction.

Keywords: Parent, Digital Awareness, Internet Addiction.**JEL Classification:** I10, I12, I19**Received Date:** 21.11.2024**Accepted Date:** 04.02.2025**How to Cite this Article:** Akkoyun, S., & Arslan-Taş, F. (2025). Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık ve İnternet Bağımlılığı Düzeylerinin İncelenmesi. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(2), 120-131.

* Sorumlu Yazar / Corresponding Author

* Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 26.04.2024 tarihli ve 2024-44 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

The aim of the study is to determine the levels of digital parenting awareness and internet addiction of parents of children aged 6-10 and their relationship.

Research Questions

What are the digital parenting awareness levels of parents? What are the internet addiction levels of parents? Is there a relationship between the digital parenting awareness and internet addiction levels of parents and their sociodemographic and internet usage characteristics?

Literature Review

Children are at risk in the digital world. Children do not know how to use digital tools and what the digital world brings. Parents should be able to use digital tools, be aware of the dangers brought by the digital age, educate their children and guide them in this regard. In this way, they will ensure that their children cope with the problems they encounter in the digital environment and are protected from dangers. Internet use is also becoming increasingly widespread among parents. As in every field in literature, children take their parents as role models in technology and the digital world. The low digital awareness of parents and the high internet addiction will also negatively affect children.

Methodology

In this cross-sectional and correlational study, data were collected from 384 parents of children aged 6-10 living in different regions of Turkey between May and August 2024. An introductory information form, Digital Parental Awareness Scale and Internet Addiction Scale were used as data collection tools. Data collection tools were prepared using Google forms with the online survey method. The prepared survey and scales were transferred to Google Form. The created link was shared on various social media platforms. After obtaining online consent from the parents, they were allowed to fill out the survey and scales.

Results and Conclusions

Parents' Digital Parenting Awareness Scale sub-dimension mean scores are 12.81 ± 2.572 for protection from risks, 15.06 ± 3.159 for efficient use, 7.10 ± 2.676 for negative role modeling, and 8.59 ± 4.231 for digital negligence. Internet Addiction Scale total score is 25.86 ± 12.899 , 9.77 ± 4.920 for loss of control, 5.82 ± 3.576 for desire to stay online more, and 10.26 ± 4.603 for negativity in social relationships. It was determined that parents' education level, employment status, income level, spending time on the Internet with their children, and whether the child and the parent have social media accounts affected digital parenting awareness and Internet addiction ($p < 0.05$). A negative relationship was determined between the Internet Addiction Scale and its sub-dimensions and the digital parental awareness scale, protection from risks and efficient use sub-dimensions, and a positive relationship was determined between the digital parental awareness scale, negative role modeling and digital negligence sub-dimensions ($p < 0.001$). This study shows that pediatric nurses have a key role in increasing parents' digital parenting awareness and reducing internet addiction. Pediatric nurses can contribute to the prevention of internet addiction by guiding parents to prevent the negative effects of digital media use. In addition, raising parents' awareness of risk factors such as digital neglect and negative modeling will support children to have safe digital experiences.

GİRİŞ

Dijital ebeveynlik, dijital teknolojilerin giderek artan etkisiyle birlikte ebeveynlerin yeni bir sorumluluk alanı olarak ortaya çıkmıştır. Dijital ebeveynler, yalnızca temel düzeyde dijital araçları kullanabilen bireyler değil, aynı zamanda sanal dünyanın sunduğu fırsatların ve barındırdığı risklerin farkında olan, çocuklarını dijital tehditlere karşı koruyabilen ve teknoloji kullanımında rehberlik edebilen bireylerdir (Yay, 2019). Dijital çağda, çocuklar ve gençler, dijital dünyada en savunmasız grubu oluşturmakta ve dijital ortamların sunduğu içeriklere karşı denetimsiz bir şekilde maruz kalma riski taşımaktadır (Manap ve Durmuş, 2021). Teknolojinin hızla gelişmesi, ebeveynlerin çocuk yetiştirme pratiklerini de derinden etkilemiştir. Ebeveynlerin dijital becerilere sahip olması ve çocuklarının bu teknolojilerle sağlıklı bir ilişki kurmasını desteklemesi artık temel bir gereklilik olarak görülmektedir. Dijital ebeveynler, çağın dijital dünyasının farkında olan ve bu dijital gelişime uygun çocuğunu eğiten, bilgilendiren ve kontrol eden bilinçli anne babalar olmalıdırlar (Sürsavur vd., 2022). Çocuklar bir teknolojiyi nasıl ve hangi yolla kullanacaklarını tek başlarına belirleyememektedir. Çocuklar, dijital teknolojilerle ne kadar yoğun bir ilişki içinde olurlarsa olsunlar, bu teknolojilerin güvenli kullanımına ilişkin rehberliğe ihtiyaç duymaktadır (Selwyn ve Odabaşı, 2017). Ebeveynler, yoğun internet kullanan grup arasında yer almaktadırlar (Kaya, 2021). Günümüz ailesinde, teknolojik aletlerin yoğun kullanımı ve internette fazla zaman geçirme aile içi iletişim ile beraber çocukların gelişimi de önemli ölçüde etkilenmektedir. Ayrıca ebeveynlerin çocukları ile birbirlerine ayıracakları zamanın önemli bir bölümünü bu şekilde geçirmesi çocuklarının gelişimini de etkileyecektir (Lauricella vd., 2014). Ebeveynlerin çocuklarına en iyi rol model oldukları düşünülürse, ebeveynlerin dijital araçları nasıl kullandığı büyük bir önem taşır. Ebeveynlerin internet bağımlılığı ya da bilinçsiz teknoloji kullanımı, çocukları üzerinde olumsuz model oluşturarak onların da risk altında olmasına neden olabilir (Manap ve Durmuş, 2021). Bu bağlamda, ebeveynlerin dijital okuryazarlık seviyelerinin artırılması, çocuklarıyla birlikte sağlıklı dijital alışkanlıklar geliştirmeleri açısından kritik öneme sahiptir. Dijital okuryazarlık, yalnızca teknolojiyi kullanmayı bilmek değil, aynı zamanda dijital içerikleri eleştirel bir şekilde değerlendirebilmek ve çocukların bu içeriklerle etkileşimlerini doğru bir şekilde yönlendirebilmek anlamına gelir (Livingstone ve Blum-Ross, 2020). Bu nedenle, ebeveynlerin kendilerini dijital teknolojiler konusunda eğitmeleri ve çocuklarına bilinçli rehberlik etmeleri, dijital ebeveynliğin en temel gereklilikleri arasında yer almaktadır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Çocukların dijital alanda ebeveynlerinden destek alması oldukça önemlidir (Babaoğlu vd., 2018). Ebeveynlerin çocuklarına dijital alanda yol gösterici olabilmeleri için bu alandaki gelişmeler, dijital teknolojilerin kullanımı ve çocuklarının karşılaştıkları sorunlar ile baş edebilmeleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Manap ve Durmuş, 2021). Literatürde, çocukların teknoloji ve dijital araç kullanımı ile ilgili yapılan çalışmalarda çocukların ebeveynlerini örnek aldıkları görülmektedir. Bu nedenle de ebeveynlerin teknolojiyi nasıl kullandıkları ve değerlendirdikleri oldukça önemli hale gelmiştir (Bakır ve Büyükgöze-Kavas 2021; Lauricella vd., 2014). Yapılan bir çalışmada ebeveynlerin ekran başında geçirdikleri süre arttıkça çocuklarının da ekran başında kaldıkları sürenin arttığı belirlenmiştir (Lauricella vd., 2014). Başka bir çalışmada ise ebeveynlerin akıllı telefon kullanma süresinin dijital ihmal düzeyi ve olumsuz model olma durumlarına neden olduğu tespit edilmiştir (Manap ve Durmuş, 2020). Ebeveynlerde de internette çok vakit geçirme ya da bağımlılık gibi durumlar olabilmektedir.

İnternet bağımlılığı, internette yapılan faaliyetlerin türü fark etmeksizin güçlü ve sürekli internete bağlı olma isteği olarak tanımlanmaktadır (Kul, 2020). İnternet kullanımı yoğun olan ebeveynlerin çocuklarının da internet kullanımı yoğun olabilmektedir (Manap ve Durmuş, 2021). Ebeveynler, bilgisayar, telefon, tablet gibi teknolojik aletleri çoğunlukla günlük işlerini yaparken, yemek yemek veya araç kullanım esnasında çocuklarını oyalamak amacıyla kullanmaktadırlar. Çocukların tek başlarına teknolojik bir alet ile zaman geçirmesi ile davranışlarının takip edilememesine sebep olmaktadır ve özellikle erken yaş grubunda yer alan çocuklarda internet ve medya kullanımında uzun vadede zarar verici etkisi çok olabilmektedir (Yavuzer ve Demir, 2016).

Teknolojik ilerlemeler ve dijitalleşme ile çocuklarda internet bağımlılığı gibi yeni davranışsal bağımlılık türleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu bağlamda, internet bağımlılığı ile ilgili literatürde yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu, çocukların dijital alışkanlıkları ve bağımlılık düzeyleri üzerine odaklanmaktadır. Ancak, çocukların dijital dünyadaki davranışlarının oluşmasında doğrudan rol oynayan ebeveynlerin internet kullanım alışkanlıkları ve dijital farkındalık düzeyleri ile ilgili araştırmalar sınırlı kalmaktadır. Çocuklar yaklaşık 2 yaşından itibaren dijital dünyada zaman geçirmeye başlamaktadır. Bandura'nın (1986) Sosyal Öğrenme Teorisine göre çocuklar ebeveynlerini model almaktadır. Bu teori göz önüne alındığında, dijital dünya ile etkileşime giren çocuğun sağlıklı gelişiminde ebeveynlerin önemli bir rol oynadığı görülmektedir (Canpolat ve Karadaş, 2024). İlkokul döneminde olan çocuklar ebeveynlerinin davranışlarını dikkatlice takip edip örnek olarak alabilmektedir. Ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyinin düşük olması ve internet bağımlılık düzeyinin yüksek olması çocuklar açısından oldukça riskli bir durumdur. Bu çalışmanın özgün katkısı, ebeveynlerde dijital farkındalık düzeyi ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkiyi inceleyerek literatürdeki bu boşluğu doldurmak ve ebeveynlerin dijital bağımlılıklarındaki risk faktörlerine dair yeni bulgular sunmaktır. İnternet bağımlılığı, yalnızca çocuklar için değil, ebeveynler için de önemli bir sorun olabilmektedir. Ayrıca, ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri ile internet kullanımı özelliklerinin dijital ebeveynlik farkındalıklarını nasıl şekillendirdiğini ve internet bağımlılığına karşı nasıl etki oluşturduğunu inceleyerek, farklı demografik gruplara yönelik öneriler geliştirebilmesini sağlamaktadır. Böylece, ebeveynlerin dijital farkındalığı ve internet kullanım alışkanlıkları üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik özgün bir perspektif sağlanacaktır. Bu çalışmada, 6-10 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık ve internet bağımlılığı düzeyleri ve ilişkisinin belirlenmesini amaçlanmaktadır.

Araştırma soruları:

- 1) Ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık düzeyleri nedir?
- 2) Ebeveynlerin internet bağımlılığı düzeyleri nedir?
- 3) Ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık ve internet bağımlılığı düzeyleri ile sosyodemografik ve internet kullanımı özellikleri arasında ilişki var mı?

3. MATERYAL VE METOD

3.1. Araştırmanın Tipi

Araştırma kesitsel ve ilişki arayıcı türdedir.

3.2. Araştırma Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Türkiye'nin farklı bölgelerinde yaşayan 6-10 yaş arası çocuğa sahip ebeveynler oluşturmaktadır. Evren bilinmediğinden çalışmanın örneklem büyüklüğü formül kullanılarak hesaplandı. ($n = p \cdot q \cdot t^2 / d^2$ ($t=1,96$, $p=0,5$, $q=0,5$, $d=0,05$) (Erefe, 2012). Minimum örneklem büyüklüğü 384 olarak hesaplandı. Veriler Mayıs-

Ağustos 2024 tarihleri arasında toplandı.

Araştırmaya Dahil Etme Kriterleri; (a) 6-10 yaş arası çocuğa sahip olma; (b) çalışmaya katılmaya gönüllü olma. Araştırmadan Dışlama Kriterleri; (a) Türkçe okuma yazma bilmeme.

3.3. Veri Toplama Araçları

Veri toplamada Tanıtıcı Bilgi Formu, Dijital Ebeveyn Farkındalığı Ölçeği ve İnternet Bağımlılığı Ölçeği kullanıldı.

Tanıtıcı Bilgi Formu; araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda (Manap ve Durmuş, 2021; Sürsavur vd., 2022) oluşturuldu. Ebeveynin sosyo-demografik ve internet kullanımına ilişkin özelliklerini içeren 10 sorudan oluşmaktadır.

Dijital Ebeveynlik Farkındalığı Ölçeği (DEFÖ): Manap ve Durmuş (2020) tarafından geliştirilen “Dijital Ebeveynlik Farkındalık Ölçeği” Risklerden Koruma (4., 8., 12. ve 16. madde), Verimli Kullanım (3., 7., 11. ve 15. madde), Olumsuz Model Olma (1., 5., 9. ve 13. madde) ve Dijital İhmal (2., 6., 10 ve 14. madde) olmak üzere 4 alt boyuttan ve 16 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, 5’li likert tipindedir (1: Hiçbir Zaman, 2: Nadiren, 3: Bazen, 4: Sıklıkla, 5: Her Zaman). Ölçek alt boyutlarından alınabilecek puanlar 4-20 arasında değişmekte ve alt boyutlar birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmektedir. Risklerden Koruma ve Verimli Kullanım alt boyutlarından yüksek puan alınması ebeveynlerin dijital farkındalığının yüksek olduğunu, Olumsuz Model Olma ve Dijital İhmal alt boyutlarından yüksek puan alınması ebeveynlerin dijital farkındalıklarının düşük olduğunu göstermektedir. DEFÖ’nün Olumsuz Model Olma alt boyutu cronbach alpha katsayısı 0,799, Dijital İhmal alt boyutu cronbach alpha katsayısı 0,785, Verimli Kullanım alt boyutu cronbach alpha katsayısı 0,717 ve Risklerden Koruma alt boyutu cronbach alpha katsayısı 0,634’dür (Manap ve Durmuş, 2020). Çalışmada, Risklerden Koruma alt boyutunda cronbach alpha katsayısı 0,830, Verimli Kullanım alt boyutu cronbach alpha katsayısı 1, Olumsuz Model Olma alt boyutu cronbach alpha katsayısı 0,729 ve Dijital İhmal alt boyutu cronbach alpha katsayısı 0,841 olarak bulunmuştur.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ): Hahn ve Jerusalem tarafından (2001) geliştirilen ölçek Şahin ve Korkmaz (2011) tarafından Türkçe’ye uyarlamıştır. Ölçek üç alt boyut ve toplam 19 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlardan birincisi “Kontrol Kaybı” (7 madde), ikincisi “Daha Fazla Online Kalma İsteği” (4 madde) ve üçüncüsü ise “Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk” (8 madde)’tur. Likert tipte olan ölçeğin maddelerinin her biri; “hiç uygun değil (1)”, “biraz uygun (2)”, “uygun (3)”, “oldukça uygun (4)” ve “tamamen uygun (5)” şeklinde ölçeklendirilmiştir. Ölçekten elde edilebilecek olan en yüksek toplam puan 95, en düşük puan ise 19’dur. Ölçek sonucunda alınan puanın yüksek olması demek internet bağımlılığının da yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin cronbach alpha katsayısı 0,858’dir (Şahin ve Korkmaz, 2011). Çalışmada ölçeğin cronbach alpha katsayısı 0,987 olarak bulunmuştur.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmaya katılmayı kabul eden 6-10 yaş arasında çocuğu olan ebeveynlerden veriler toplandı. Çalışmada çevrimiçi anket yöntemi kullanıldı. Veri toplama araçları Google forms kullanılarak hazırlandı. Veri toplama da kullanılacak anket ve ölçekler Google Forma aktarılıp paylaşılması için link verilip, katılımcıları çalışmaya katılmaya davet etmek amacıyla çeşitli sosyal medya platformlarında (WhatsApp, facebook, Instagram, blogs vb) paylaşıldı. Anket ve ölçeklerden önce ebeveynlere çalışmayı anlatan gönüllü olur formunu onaylamaları istendi ve ebeveynlere istedikleri zaman çalışmadan ayrılacakları ve verilerinin gizli tutulacağı bilgisi verildi. Daha sonra anket ve ölçek formlarını doldurmaları istendi. Çevrimiçi formlarda her ebeveynlere soruları yalnızca bir kez yanıtlayacağı şekilde ayarlar yapıldı.

3.5. Verilerin Analizleri

Veriler IBM SPSS 25 (IBM Corporation, New York, NY) programı ile analiz edildi. Tanımlayıcı verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama kullanıldı. Değişkenlerin karşılaştırılmasında spearson korelasyon katsayısı hesaplanmış, nonparametrik testlerden Mann Whitney U, Kruskal Wallis Varyans Analizi kullanıldı. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ kabul edildi.

3.6. Araştırmanın Etik Yönü

Bu çalışma, Selçuk Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunun 26.04.2024 tarihli ve 2024-44 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur. Araştırmada kullanılacak ölçeklerin yazarlarından e-mail yoluyla izinleri alınmıştır. Ebeveynlerden ise çevrimiçi bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Ebeveynler verilen bağlantıya tıkladıklarında, veri toplama formlarında yer alan soruları görmeden hemen önce araştırmanın amacını ve katılma onaylarını içeren bölümü okuyup onay verdikten sonra çalışmaya katılmayı kabul ederek anketleri erişim sağlayabilmiştir.

4. BULGULAR

Ebeveynlerin sosyodemografik özellikleri Tablo 1’de ve internet kullanımına ilişkin özellikleri Tablo 3’de verildi. Ebeveynlerin DEFÖ alt boyutları puan ortalamaları, risklerden korunma alt boyutu $12,81 \pm 2,572$, verimli kullanım alt boyutu $15,06 \pm 3,159$, olumsuz model olma alt boyutu $7,10 \pm 2,676$, dijital ihmal alt boyutu $8,59 \pm 4,231$ ’dir. İBÖ toplam puanı $25,86 \pm 12,899$, kontrol kaybı alt boyutu $9,77 \pm 4,920$, daha fazla online kalma isteği alt boyutu $5,82 \pm 3,576$, sosyal ilişkilerde olumsuzluk $10,26 \pm 4,603$ ’tür.

Eğitim düzeyi üniversite ve üzeri olan ebeveynlerin DEFÖ risklerden korunma ve verimli kullanım alt boyut puanları daha yüksek, olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut puanları daha düşük ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,001$). Çalışan ebeveynlerin DEFÖ risklerden korunma alt boyut puanı yüksek ($p = 0,045$), olumsuz model olma ($p = 0,048$) ve dijital ihmal alt boyut puanları düşük ($p = 0,016$) ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Geliri giderden fazla olan ebeveynlerin DEFÖ risklerden korunma ve verimli kullanım alt boyut puanları daha yüksek, olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut puanları daha düşük ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p < 0,001$) (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Ebeveynlerin Tanımlayıcı Özelliklerine Göre DEFÖ Alt Boyutlarının Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	N (%)	Risklerden Korunma Ort (SS)	Verimli Kullanım Ort (SS)	Olumsuz Model Olma Ort (SS)	Dijital İhmal Ort (SS)
<i>Ebeveyn</i>					
<i>Anne</i>	246 (64,1)	12,86 (2,453)	15,10 (3,031)	7,06 (2,709)	8,53 (4,288)
<i>Baba</i>	138 (35,9)	12,72 (2,778)	14,98 (3,385)	7,17 (2,624)	8,70 (4,142)
<i>Test</i>		17.002,000 ^a	16.870,500 ^a	17.584,000 ^a	17.583,000 ^a
<i>p</i>		0,978	0,896	0,554	0,541
<i>Yaş Ort (SS)</i>	33,64 (3,963)				
<i>20-35</i>	276 (71,9)	12,81 (2,571)	15,04 (3,109)	7,15 (2,695)	8,51 (4,011)
<i>36 ve üzeri</i>	108 (28,1)	12,80 (2,584)	15,11 (3,296)	6,97 (2,634)	8,80 (4,762)
<i>Test</i>		15.186,500 ^a	15.188,000 ^a	14.272,000 ^a	15.192,500 ^a
<i>p</i>		0,764	0,701	0,513	0,757
<i>Eğitim düzeyi</i>					
<i>İlköğretim</i>	60 (15,6)	7,28 (0,783)	8,33 (1,114)	12,23 (1,125)	16,00 (0)
<i>Lise</i>	122 (31,8)	13,60 (0,914)	15,96 (0,812)	6,81 (1,542)	8,36 (2,120)
<i>Üniversite ve üzeri</i>	202 (52,6)	13,98 (1,021)	16,51 (1,456)	5,74 (1,445)	6,53 (3,278)
<i>Test</i>		169.028 ^b	270.032 ^b	179.436 ^b	189.920 ^b
<i>p</i>		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
<i>Çalışma durumu</i>					
<i>Evet</i>	304 (79,2)	12,92 (2,55)	15,19 (3,140)	6,95 (2,599)	8,35 (4,226)
<i>Hayır</i>	80 (20,8)	12,40 (2,607)	14,55 (3,197)	7,66 (2,898)	9,50 (4,152)
<i>Test</i>		10.453,500 ^a	10.882,500 ^a	13.887,000 ^a	14.191,500 ^a

<i>p</i>		0,045	0,055	0,048	0,016
Gelir durumu					
Gelir gidere denk	117 (30,5)	11,19 (3,293)	13,16 (4,036)	8,52 (3,333)	10,67 (4,649)
Gelir giderden fazla	267 (69,5)	13,52 (1,771)	15,89 (2,231)	6,47 (2,047)	7,68 (3,690)
<i>Test</i>		21.321,500 ^a	21.016,500 ^a	10.504,500 ^a	10.170,500 ^a
<i>p</i>		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Çocuk sayısı Ort (SS)	1,44 (0,619)				
1	237 (61,7)	12,67 (2,640)	14,86 (3,252)	7,15 (2,731)	8,71 (4,400)
2	125 (32,6)	13,08 (2,367)	15,39 (2,830)	6,98 (2,536)	8,37 (3,934)
3 ve üzeri	22 (5,7)	12,77 (2,926)	15,27 (3,831)	7,22 (2,942)	8,50 (4,137)
<i>Test</i>		2.755 ^b	2.210 ^b	0.119 ^b	0.234 ^b
<i>p</i>		0,252	0,331	0,942	0,890

DEFÖ: Dijital Ebeveynlik Farkındalığı Ölçeği, **Ort:** Ortalama, **SS:** Standart Sapma

^aMann Witney U; ^bKruskal-Wallis Analizi

Eğitim düzeyi ilköğretim olan ebeveynlerin İBÖ toplam puanı ve kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutları puanları daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,001$). Çalışmayan ebeveynlerin İBÖ toplam puanı ($p=0,048$) ve daha fazla online kalma isteği ($p=0,001$), sosyal ilişkilerde olumsuzluk ($p=0,012$) alt boyutları puanları daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu. Geliri gidere denk olan ebeveynlerin İBÖ toplam puanı ve kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutları puanları daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,001$) (Bkz. Tablo 2).

Tablo 2. Ebeveynlerin Tanımlayıcı Özelliklerine İBÖ ve Alt Boyutlarının Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	N (%)	Kontrol Kaybı Ort (SS)	Daha Fazla Online Kalma İsteği Ort (SS)	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk Ort (SS)	İBÖ Toplam Ort (SS)
Ebeveyn					
Anne	246 (64,1)	9,63 (4,740)	5,76 (3,468)	10,19 (4,443)	25,58 (12,4339)
Baba	138 (35,9)	10,02 (5,233)	5,93 (3,771)	10,39 (4,889)	26,35 (13,723)
<i>Test</i>		17.560,500 ^a	16.902,500 ^a	16.908,500 ^a	17.322,500 ^a
<i>p</i>		0,513	0,930	0,932	0,709
Yaş Ort (SS)	33,64 (3,963)				
20-35	276 (71,9)	9,77 (4,985)	5,82 (3,585)	10,31 (4,742)	25,92 (13,118)
36 ve üzeri	108 (28,1)	9,75 (4,771)	5,80 (3,568)	10,13 (4,243)	25,70 (12,381)
<i>Test</i>		15.273,500 ^a	14.880,500 ^a	14.910,500 ^a	15.178,000 ^a
<i>p</i>		0,660	0,976	0,993	0,754
Eğitim düzeyi					
İlköğretim	60 (15,6)	20,43 (1,650)	13,73 (1,287)	19,31 (3,933)	53,48 (6,187)
Lise	122 (31,8)	8,60 (2,579)	4,87 (1,545)	9,54 (3,146)	23,01 (7,097)
Üniversite ve üzeri	202 (52,6)	7,30 (0,680)	4,04 (0,206)	8,01 (0,171)	19,371 (0,743)
<i>Test</i>		14,463 ^b	262,559 ^b	275,005 ^b	204,291 ^b
<i>p</i>		<0,001	0,001	<0,001	<0,001
Çalışma durumu					
Evet	304 (79,2)	9,51 (4,760)	5,60 (3,443)	10,00 (4,433)	25,12 (12,465)
Hayır	80 (20,8)	10,75 (5,403)	6,63 (3,959)	11,27 (5,103)	28,66 (14,167)
<i>Test</i>		13.302,000 ^a	14.462,500 ^a	13.775,000 ^a	13.721,000 ^a
<i>p</i>		0,132	0,001	0,012	0,048
Gelir durumu					
Gelir gidere denk	117 (30,5)	12,90 (6,495)	8,06 (4,662)	12,90 (6,047)	33,88 (16,947)
Gelir giderden fazla	267 (69,5)	8,39 (3,200)	4,83 (2,396)	9,11 (3,187)	22,34 (8,583)
<i>Test</i>		10.150,500 ^a	9.610,500 ^a	10.284,000 ^a	9.551,000 ^a
<i>p</i>		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Çocuk sayısı Ort (SS)	1,44 (0,619)				
1	237 (61,7)	9,85 (4,951)	5,89 (3,575)	10,19 (4,371)	25,94 (12,680)
2	125 (32,6)	9,51 (4,759)	5,60 (3,468)	10,27 (4,907)	25,68 (12,986)
3 ve üzeri	22 (5,7)	10,36 (5,602)	6,36 (4,226)	11,00 (5,371)	27,727 (15,065)
<i>Test</i>		0.518 ^b	2.711 ^b	0.698 ^b	2.026 ^b
<i>p</i>		0,772	0,258	0,705	0,363

İBÖ: İnternet Bağımlılığı Ölçeği, **Ort:** Ortalama, **SS:** Standart Sapma

^aMann Witney U; ^bKruskal-Wallis Analizi

Çocuğunun yanında internette vakit geçirmeyen ebeveynlerin DEFÖ risklerden korunma ve verimli kullanım alt boyut puanları daha yüksek, olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut puanları daha düşük ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,001$). Çocuğu sosyal medya hesabına sahip olmayan ebeveynlerin DEFÖ risklerden korunma ve verimli kullanım alt boyut puanları daha yüksek, olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut puanları daha düşük ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,001$). Sosyal medya hesabına sahip olmayan ebeveynlerin DEFÖ verimli kullanım alt boyut puanları daha yüksek ($p=0,001$), dijital ihmal alt boyut puanları daha düşük ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,001$) (Bkz. Tablo 3).

Tablo 3. Ebeveynlerin İnternet Kullanımına İlişkin Özelliklerine Göre DEFÖ Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	N (%)	Risklerden Korunma Ort (SS)	Verimli Kullanım Ort (SS)	Olumsuz Model Olma Ort (SS)	Dijital İhmal Ort (SS)
<i>Ebeveynin internette vakit geçirdiği süre (saat)</i>	4,02 (1,296)				
<i>Ort (SS)</i>					
2	46 (12,0)	13,23 (2,311)	15,39 (2,525)	7,19 (2,436)	8,84 (3,508)
3 ve üzeri	338 (88,0)	12,75 (2,603)	15,01 (3,236)	7,08 (2,710)	8,55 (4,324)
<i>Test</i>		6.932,000 ^a	7.527,500 ^a	7.239,000 ^a	7.008,000 ^a
<i>p</i>		0,215	0,644	0,444	0,256
<i>Ebeveynin çocuğun yanında internette vakit geçirme durumu</i>					
<i>Evet</i>	104 (27,1)	9,96 (3,240)	11,53 (3,874)	9,97 (2,960)	12,92 (3,870)
<i>Hayır</i>	280 (72,9)	13,87 (1,020)	16,37 (1,345)	6,03 (1,544)	6,98 (3,077)
<i>Test</i>		23.804,500 ^a	23.647,000 ^a	4.254,000 ^a	4.033,500 ^a
<i>p</i>		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
<i>Çocuğun sosyal medya hesabı olma durumu</i>					
<i>Evet</i>	127 (33,1)	10,77 (3,433)	12,53 (4,136)	9,17 (3,209)	11,84 (4,372)
<i>Hayır</i>	257 (66,9)	13,82 (1,011)	16,31 (1,333)	6,07 (1,569)	6,98 (3,091)
<i>Test</i>		23.538,500 ^a	24.057,000 ^a	7.415,000 ^a	6.599,500 ^a
<i>p</i>		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
<i>Ebeveynin sosyal medya hesabı olma durumu</i>					
<i>Evet</i>	345 (89,8)	12,68 (2,655)	14,88 (3,251)	7,21 (2,766)	8,87 (4,319)
<i>Hayır</i>	39 (10,2)	13,92 (1,200)	16,61 (1,462)	6,07 (1,305)	6,07 (2,094)
<i>Test</i>		7.741,500 ^a	8.367,000 ^a	5.644,000 ^a	4.162,500 ^a
<i>p</i>		0,108	0,001	0,095	<0,001

DEFÖ: Dijital Ebeveynlik Farkındalığı Ölçeği, Ort: Ortalama, SS: Standart Sapma

^aMann Witney U.

Çocuğun yanında internette vakit geçiren ebeveynlerin İBÖ toplam puanı ve kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutları puanları daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,001$). Çocuğu sosyal medya hesabına sahip olan ebeveynlerin İBÖ toplam puanı ve kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutları puanları daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,001$). Sosyal medya hesabına sahip olan ebeveynlerin İBÖ toplam puanı ($p=0,003$) ve kontrol kaybı ($p=0,001$), daha fazla online kalma isteği ($p=0,004$), sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutları puanları daha yüksek ve istatistiksel olarak anlamlı bulundu ($p<0,001$) (Bkz. Tablo 4.)

Tablo 4. Ebeveynlerin İnternet Kullanımına İlişkin Özelliklerine Göre İBÖ ve Alt Boyutlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	N (%)	Kontrol Kaybı Ort (SS)	Daha Fazla Online Kalma İsteği Ort (SS)	Sosyal İlişkilerde Olumsuzluk Ort (SS)	İBÖ Toplam Ort (SS)
<i>Ebeveynin internette vakit geçirdiği süre (saat)</i>	4,02 (1,296)				
<i>Ort (SS)</i>					
2	46 (12,0)	9,13 (4,415)	5,21 (3,140)	9,39 (3,884)	23,73 (11,283)
3 ve üzeri	338 (88,0)	9,85 (4,984)	5,90 (3,627)	10,38 (4,684)	26,15 (13,092)

<i>Test</i>		8.040,500 ^a	8.525,000 ^a	8.608,000 ^a	8.249,500 ^a
<i>p</i>		0,661	0,178	0,106	0,452
Ebeveynin çocuğun yanında internette vakit geçirme durumu					
<i>Evet</i>	104 (27,1)	15,56 (6,134)	10,07 (4,538)	15,37 (5,948)	41,01 (16,210)
<i>Hayır</i>	280 (72,9)	7,61 (1,471)	4,24 (0,837)	8,37 (1,641)	20,23 (3,738)
<i>Test</i>		4.873,000 ^a	4.678,000 ^a	5.142,000 ^a	4.673,000 ^a
<i>p</i>		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Çocuğun sosyal medya hesabı olma durumu					
<i>Evet</i>	127 (33,1)	14,00 (6,438)	8,87 (4,794)	13,85 (6,147)	36,72 (17,043)
<i>Hayır</i>	257 (66,9)	7,68 (1,598)	4,31 (0,959)	8,49 (1,893)	20,49 (4,304)
<i>Test</i>		7.856,500 ^a	8.249,500 ^a	8.442,000 ^a	8.229,500 ^a
<i>p</i>		<0,001	<0,001	<0,001	<0,001
Ebeveynin sosyal medya hesabı olma durumu					
<i>Evet</i>	345 (89,8)	10,05 (5,108)	6,01 (3,722)	10,52 (4,789)	26,60 (13,410)
<i>Hayır</i>	39 (10,2)	7,23 (0,583)	4,10 (0,307)	8,00 (0,000)	19,33 (0,621)
<i>Test</i>		4.870,500 ^a	5.243,000 ^a	5.031,000 ^a	4.987,500 ^a
<i>p</i>		0,001	0,004	<0,001	0,003

İBÖ: İnternet Bağımlılığı Ölçeği, **Ort:** Ortalama, **SS:** Standart Sapma

^aMann Whitney U.

İBÖ kontrol kaybı alt boyutu ile DEFÖ risklerden korunma alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde ($r_s=-0,459$), verimli kullanım alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde ($r_s=-0,615$), olumsuz model olma alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r_s=0,519$), dijital ihmal alt boyut alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r_s=0,565$) ilişki saptandı. İBÖ daha fazla online kalma isteği alt boyutu ile DEFÖ risklerden korunma alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde ($r_s=-0,623$), verimli kullanım alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde ($r_s=-0,696$), olumsuz model olma alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r_s=0,571$), dijital ihmal alt boyut alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r_s=0,570$) ilişki saptandı. İBÖ sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutu ile DEFÖ risklerden korunma alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde ($r_s=-0,599$), verimli kullanım alt boyutu arasında negatif yönde kuvvetli ($r_s=-0,711$), olumsuz model olma alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r_s=0,570$), dijital ihmal alt boyut alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r_s=0,572$) ilişki saptandı. İBÖ toplam puanı ile DEFÖ risklerden korunma alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde ($r_s=-0,483$), verimli kullanım alt boyutu arasında negatif yönde orta düzeyde ($r_s=-0,603$), olumsuz model olma alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r_s=0,510$), dijital ihmal alt boyut alt boyutu arasında pozitif yönde orta düzeyde ($r_s=0,562$) ilişki saptandı ($p<0,001$) (Bkz. Tablo 5).

Tablo 5. DEFÖ ve İBÖ Arasındaki İlişki

<i>Değişkenler</i>	Risklerden Korunma	Verimli Kullanım	Olumsuz Model Olma	Dijital İhmal
<i>Kontrol kaybı</i>	-0,459*	-0,615*	0,519*	0,565*
<i>Daha fazla online kalma isteği</i>	-0,623*	-0,696*	0,571*	0,570*
<i>Sosyal ilişkilerde olumsuzluk</i>	-0,599*	-0,711*	0,570*	0,572*
<i>İBÖ Toplam</i>	-0,483*	-0,603*	0,510*	0,562*

DEFÖ: Dijital Ebeveynlik Farkındalığı Ölçeği, **İBÖ:** İnternet Bağımlılığı Ölçeği.

* $p<0,001$, Spearman korelasyon analizi

SONUÇ VE TARTIŞMA

Çalışmada, 6-10 yaş arası çocuğa sahip ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık ve internet bağımlılığı düzeyleri ve arasındaki ilişki incelendi. Günümüzde önemli bir konu olan ebeveynlerin dijital ebeveynlik farkındalık ve internet bağımlılığı düzeyleri ele alınmış olup ebeveynlerin tanımlayıcı nitelikleri ile arasındaki ilişkiler ve farklılıklar belirlenmiştir. Ebeveynlerin eğitim düzeyi, çalışma durumları, gelir düzeyleri, çocuğunun yanında internette vakit

geçirme, çocuk ve ebeveynin sosyal medya hesapları olma durumlarının dijital ebeveyn farkındalığını ve internet bağımlılığını etkilediği saptandı. İnternet bağımlılık ölçeği ve alt boyutları ile dijital ebeveyn farkındalığı ölçeği alt boyutları arasında ilişki olduğu belirlendi.

Çalışma sonucunda DEFÖ risklerden koruma alt boyutu orta düzeyde ve verimli kullanım alt boyutu yüksek düzeyde puan olarak belirlendi. Pazarcıkçı vd., (2024) yaptıkları çalışmada risklerden koruma ve verimli kullanım alt boyutları puanları çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Annelerin dijital farkındalık düzeylerinin incelendiği bir çalışmada da risklerden koruma ve verimli kullanım alt boyutları çalışmamızı desteklemektedir (Üstündağ, 2024). Kalkim vd., (2024) yaptıkları çalışmada risklerden koruma alt boyut puanları çalışmamızla benzer bulunmuştur. Bu durum ebeveynlerin dijital ortamda çocuklarına olumlu örnek teşkil ettiklerini ve dijital farkındalıklarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin, dijital farkındalık düzeylerinin belirlenmesi pediatri hemşirelerinin rolleri açısından da önemlidir. Özellikle de ebeveynlere dijital ebeveynlik hakkında farkındalık sağlanması ve düzeylerinin artmasına katkı sağlamak amacıyla ebeveynlere eğitim ve danışmanlık hizmeti sağlanabilir.

Üniversite ve üzeri eğitime sahip, geliri giderden fazla olan, çocuğunun yanında internette vakit geçirmeyen, çocuğu sosyal medya hesabına sahip olmayan ebeveynlerin risklerden korunma ve verimli kullanım alt boyut puanları daha yüksek olarak saptandı. Ayrıca çalışan ebeveynlerin dijital ebeveyn farkındalığı ölçeği risklerden korunma alt boyut puanı, sosyal medya hesabına sahip olmayan ebeveynlerin verimli kullanım alt boyut puanları daha yüksek olarak bulundu. Sürsavur vd., (2022) yaptıkları çalışmada çalışan ve gelir durumu iyi olan ebeveynlerin risklerden koruma puanları daha yüksek olarak bulunmuştur. Pazarcıkçı vd., (2024) yaptıkları çalışmada eğitim düzeyi arttıkça verimli kullanım alt boyut puanı da arttığı saptanmıştır.

Çalışmada DEFÖ olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyutu puanları orta düzeyde bulundu. Yapılan bazı çalışmaların sonuçları çalışmamız ile benzerlik göstermekte olup olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyutu puanları orta ve düşük düzeyde bulunmuştur (Nayci, 2021; Pazarcıkçı vd., 2024; Üstündağ, 2024). Bu alt boyutların puanlarının düşük olması ebeveynlerin dijital farkındalıklarının yüksek olduğunu göstermektedir.

Üniversite ve üzeri eğitime sahip, çalışan, geliri giderden fazla olan, çocuğunun yanında internette vakit geçirmeyen, çocuğu sosyal medya hesabına sahip olmayan ebeveynlerin olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyutu puanları daha düşük olarak saptandı. Ayrıca sosyal medya hesabına sahip olmayan ebeveynlerin dijital ihmal alt boyut puanları daha düşük olarak belirlendi. Sürsavur vd., (2022) yaptıkları çalışmada yükseköğretime sahip, çalışan, gelir durumu iyi olan ebeveynlerin olumsuz model olma puanları daha düşük olarak bulunmuştur. Bu sonuç çalışmamızla benzerdir. Eğitim düzeyi ve gelir durumunun yüksek olması ebeveynlerin çocuklarını dijital risklerden korumada daha bilinçli olmalarını sağlamaktadır. Pazarcıkçı vd., (2024) yaptıkları çalışmada geliri giderden fazla olan ebeveynlerin olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyut puanları daha düşük olarak bulunmuştur.

İnternet bağımlılığı ölçeği kontrol kaybı, daha fazla online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutları ile toplam puanı düşük belirlendi. Yıldız vd., (2020) yapılan çalışmada internet bağımlılığı ölçeği ve alt boyut puanları çalışma sonuçları ile paraleldir. Yapılan başka bir çalışmada ise ebeveynlerin hafif ila şiddetli internet bağımlılığına sahip olduğunu ve annelerin babalardan daha fazla bağımlılığının olduğu bulunmuştur (Dennis vd., 2022). Çalışmada internet bağımlılığı ölçeği ve alt boyutlarının puanlarının düşük olması ebeveynlerin çoğunluğunun üniversite ve üzeri eğitime sahip olması, çalışıyor olması ve gelirin giderden fazla olmasından kaynaklandığını düşündürmektedir. Ebeveynlerin interneti doğru şekilde kullanmaları, internet kullanım süreleri ve bağımlılık

durumları çocuklarını da etkilemektedir. Pediatri hemşirelerinin, ebeveynlere internet bağımlılığının ne olduğunu, nasıl geliştiğini ve çocukların gelişimi üzerindeki etkilerini anlatma konusunda eğitim verebilirler. İnternet bağımlılık düzeyinin azalmasına katkı sağlayabilirler.

Kontrol kaybı alt boyunda; ilköğretim mezunu olan, geliri gidere denk olan, çocuğunun yanında internette vakit geçiren, çocuğu sosyal medya hesabına sahip olan ve sosyal medya hesabına sahip olan ebeveynlerin kontrol kaybı alt boyutu yüksek olarak saptandı. İnternet bağımlılığı ölçeği daha fazla online kalma isteği ve sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutları ve toplam puanda; ilköğretim mezunu olan, çalışmayan, geliri gidere denk olan çocuğunun yanında internette vakit geçiren, çocuğu sosyal medya hesabına sahip olan ve sosyal medya hesabına sahip olan ebeveynlerin internet bağımlılığı ölçeği daha fazla online kalma isteği, sosyal ilişkilerde olumsuzluk alt boyutları ve toplam puanı yüksek olarak saptandı. İnternet kullanımının uzun süre olması bağımlılık haline gelmemesi için ebeveynlerin bilinçli olması gerekmektedir. Eğitim düzeyi, çalışma ve gelir durumu ebeveynlerin bilinçli olma durumunu etkileyebilmektedir. İnternet hem ebeveynler hemde çocuklar için sosyalleşme fırsatı sunmaktadır ancak aşırı, kontrolsüz ve bilinçsiz kullanımı da pek çok önemli soruna neden olmaktadır. Ebeveynler, özellikle çocuğunun yanında teknolojik cihaz kullanımlarını ve ne kadar zaman geçirdiklerini gözden geçirmelidir. Bu konuda ebeveynler çocukları için iyi bir rol model olmaya çalışmalıdır (Alyanak, 2016). Ayrıca çocuğunun yanında internette vakit geçiren, çocuğu ve kendisi sosyal medya hesabına sahip olan ebeveynlerde internet bağımlılığı kaçınılmazdır.

İnternet bağımlılık ölçeği ve alt boyutları ile dijital ebeveyn farkındalığı ölçeği alt boyutları arasında ilişki saptandı. İnternet bağımlılık ölçeği ve alt boyutları ile risklerden korunma ve verimli kullanım alt boyutları arasında negatif yönde, olumsuz model olma ve dijital ihmal alt boyutları arasında pozitif yönde ilişki belirlendi. Ebeveynlerin internet bağımlılığı arttıkça dijital farkındalığı olumlu yönde etkileyen risklerden korunma ve verimli kullanımın azalması, olumsuz yönde etkileyen olumsuz model olma ve dijital ihmalin artması beklenen bir durumdur. Dijital farkındalığın artması ile ebeveynlerin internet bağımlılığının azalması, dijital beceriler ile dijital kontrol arasındaki dengeyi sağlayabilen ebeveynlerin daha az bağımlılık riski taşıdığını düşündürmektedir (Okay ve Gezmen, 2024). Pediatri hemşireleri, ebeveynlerin dijital farkındalık kazanmalarına ve internet bağımlılığı ile mücadele etmelerine yardımcı olabilirler. Bu süreçte, hemşireler eğitim, psikolojik destek, aile içi iletişim stratejileri oluşturma ve toplumsal farkındalık yaratma gibi çeşitli katkılar sağlayabilirler. Pediatri hemşirelerinin bu alandaki desteği ile ailelerin dijital dünyada daha bilinçli olmaları da desteklenmiş olacaktır. Bu sayede dijital ortamların çocuklar için daha güvenli hale getirilmesi açısından büyük katkı sağlanmış olacaktır.

Çocukların interneti bilinçli bir şekilde kullanmasında ebeveynin rehberliği ve farkındalığı anahtar rol oynamaktadır. Öncelikle ebeveynlerin dijital eğitim ihtiyaçlarını belirlemek ve bu ihtiyaçlara yönelik eğitim programı geliştirmek ve uygulamak, ebeveynlerin dijital becerilerinin desteklenmesi ile çocukların dijital dünyada daha güvende olmalarının sağlayacaktır. Bu alanda daha geniş kapsamda müdahalelere ihtiyaç vardır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma tasarımının kesitsel olması ve neden sonuç ilişkisi kurulamaması çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Ayrıca örneklem seçiminin de homojen olmaması da çalışmanın diğer bir sınırlılığıdır. Çalışmada geniş bir örneklem büyüklüğünün olması ve geçerli ölçüm araçlarının kullanılması çalışmanın güçlü yönüdür. Bir diğer güçlü yönü ise Türkiye'nin yedi bölgesinden ebeveynler dahil edilmesidir.

ARAŞTIRMACILARIN KATKI ORANI BEYANI

Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

DESTEK VE TEŞEKKÜR BEYANI

Çalışma herhangi bir destek almamıştır. Teşekkür edilecek bir kurum veya kişi bulunmamaktadır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Alyanak, B. (2016). İnternet bağımlılığı. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*, 8(5), 20-24.
- Babaoğlu, E., Çelik, E., & Nalbant, A. (2018). İdeal öğrenci velisi üzerine nitel bir çalışma. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 51-65. <https://doi.org/10.19160/ijer.370497>.
- Bakır, V., & Büyükgöze-Kavas, A. (2021). Çocukların kariyer gelişiminde ebeveyn desteği ve sosyo-demografik özelliklerin rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (51), 119-136. <https://doi.org/10.53444/deubefd.780311>.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action*. Prentice-Hall.
- Canpolat, M., & Karadaş, C. (2024). A mixed method research on increasing digital parenting awareness of parents. *Education and Information Technologies*, 29(6), 6683-6704. <https://doi.org/10.1007/s10639-023-12094-9>.
- Dennis, C. L., Carsley, S., Brennenstuhl, S., Brown, H. K., Marini, F., Bell, R. C., ... & Birken, C. S. (2022). Screen use and internet addiction among parents of young children: A nationwide Canadian cross-sectional survey. *Plos one*, 17(1), 1-13. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0257831>.
- Erefe, İ. (2012). Hemşirelikte araştırma ilke süreç ve yöntemleri (4. bs.). Ankara: Odak Ofset.
- Hahn, A., & Jerusalem, M. (2001). Internetsucht: Jugendliche gefangen im Netz. *Risikoverhaltensweisen Jugendlicher: Formen, Erklärungen und Prävention*, 279-293.
- Kalkim, A., Korkmaz, E. K., & Toraman, A. U. (2024). Examining the relationship between digital parenting self-efficacy and digital parenting awareness of early adolescents' parents. *Journal of Pediatric Nursing*, 78, 1-6. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2024.05.028>.
- Kaya, G. İ. (2021). Dijital çağda çocuk yetiştirme ve eğitim: değişen roller. *İnsan ve İnsan Dergisi*, 8(27), 83-100. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.819184>.
- Kul, S. (2020). Dijital okuryazarlık ve diğer değişkenlerle internet bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. *Uluslararası Yönetim Bilişim Sistemleri ve Bilgisayar Bilimleri Dergisi*, 4(1), 28-41. <https://doi.org/10.33461/uybisbbd.646682>.
- Lauricella, A. R., Cingel, D. P., Blackwell, C., Wartella, E., & Conway, A. (2014). The mobile generation: Youth and adolescent ownership and use of new media. *Communication Research Reports*, 31(4), 357-364. <https://doi.org/10.1080/08824096.2014.963221>.
- Livingstone, S., & Blum-Ross, A. (2020). *Parenting for a Digital Future: How Hopes and Fears About Technology Shape Children's Lives*. Oxford University Press.
- Manap, A., & Durmuş, E. (2020). Dijital ebeveynlik farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 978-993. <https://doi.org/10.17679/inuefd.711101>.
- Manap, A., & Durmuş, E. (2021). Dijital ebeveynlik farkındalığının çeşitli değişkenler, aile içi roller ve çocukta internet bağımlılığı açısından incelenmesi. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 141-156. <https://doi.org/10.19160/ijer.837749>.
- Nayci, Ö. (2021). Examination of digital parenting awareness of the primary school students' parents during the Covid-19 Pandemic. *Pegem Journal of Education and Instruction*, 11(2), 58-71. <https://doi.org/10.14527/pegegog.2021.00>.
- Okay, A. S., & Gezmen, B. (2024). The importance of public service announcements (psas), on digital addiction in creating digital parent awareness. *İletişim Fakültesi Akademik Dergisi* 7(14), 128-161. <https://doi.org/10.32739/etkilesim.2024.7.14.263>.
- Pazarcıkcı, F., Karataş, N., & Kaya, A. (2024). The relationships of parents' mental well-being and sociodemographic characteristics with digital parenting awareness: Structural equation model analysis. *Journal of Pediatric Nursing*, 75, 102-111. <https://doi.org/10.1016/j.pedn.2023.12.036>.
- Selwyn, N., & Odabaşı, H. F. (2017). Çocuklar ve gençlerin dijital yaşamla mücadeleleri, H. F. Odabaşı (Editör), *Dijital Yaşamda Çocuk*. Ankara: Pegem Akademi.
- Sürsavur, L., Kanmaz, T., & Bakır, V. (2022). Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Ebeveynlerin Dijital Ebeveynlik Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi. 4. International Social Sciences And Innovation Congress, 373-386.
- Şahin, C., & Korkmaz, Ö. (2011). İnternet bağımlılığı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 101-115.
- Üstündağ, A. (2024). Parenting in the digital age: How is the digital awareness of mothers?. *Journal of Learning and Teaching in Digital Age*, 9(1), 50-60. <https://doi.org/10.53850/joltida.1290600>.
- Yavuzer, H., & Demir, İ. (2016). Yeni Kuşak Anne-Babalar ve Çocukları. 1.Baskı, s.49-162, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yay, M. (2019). *Dijital Ebeveynlik* (2. baskı). Yeşilay Yayınları.
- Yıldız, D., Arslan, E., Eravcı, Ş. N., & Adagideli, F. (2020). Ebeveynlerin internet kullanımı ile okul öncesi dönem çocuklarının ego sağlamlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 31-45.